

N°. 12.

Sestdeena, 24. Merz (5. April)

1873.

Wakfa par gaddu: Mahjas weests 1 rubl, pasies nauda 60 kop.

Mahditais.

Cetshemmes simas. No Rihgas: pawaffaras eesahloms, — Latw. beede. spreedums. No Pehterburgas: pahr karru ar Keihwu, — pahr orestantu waddschanu.

Abriemmes simas. No Mahzijas: tanmas-deenas, — Swanee-ichu weeloschanas, — wezz-latteti, — Eibots ar jaidotem Schara neere. No Wihnes: pahr teeto ischahschanas-ehlu. No Franzjas: Eichea ayghodschana un i. pr. No Anglijas: karschs ar Wschanteem. No Stalijas: Stalescheem bail no Franzjas. No Spanijas: Spanija fajulluse walbischana.

Sannalabs simas.

No Rihgas: pahr aisdohschanas-beedriu.

Latweeschu lihgo-swehlti. Par juhwas stohlahm. Selta rushtischa trishtibas.

Keeliffuna. Truhte. Graudi un seedi.

Cetshemmes simas.

No Rihgas. Pawaffara steigfchus steidsahs at-nahlt: sneegu jau fenn us sawahm eelahm neredsam un nu taggad zaur to jauku, fltu laizinu, arri Daugawas leddus fahl kaunetees un aiseet proh-jam us juhru. Saw pagahjuschas neddetas galla tas palikka nedrohschs un schinni pirmdeenā jau fahla dallitees un schinnis deenas tas gan wifs pasjuddihs. Scho seemas draugu arr pawaddam ar peenahfamu gohdu, tam walkarōs gohda-swezzes (darwas muzzas) aisdedsinadami un ar leelgabba-leem schaudami. Ja til ween Deems pasfarga, ka nefahdus pluhdus neobbujam, tad par leddus is-eeschanu mums naw ko subhsjetees, jo mums tag-gad irr tahds tilts, zaur ko pahri-tiffchana us oh-tra Daugawas krafa ne azzumirlli neteef kaweta. Berrejam, ka drihs muhsu Daugawu puschlohs fuggi ar saweem raibeem karrogeem un tad Rihdsineecheem aikal buhs pekna un maife.

— Rihgas Latw. beedribas runnas-wihru fa-pulze 18ta Merza tiffa nospreests: tad tas dauds reis gaddahs, ka runnas-wihri us fapulzi newarr fanahlt ihstena laika, jeb arri nefanahlt til dauds, fa wee fapulzes wairag, lai winnas nospreedumeem wuhu spehls, — tad us preestschu fapulzes buhs eefahlt ihstena nosazzita laika, tad arri peederrigs flaitis neubtu fanahzjis un ka schahbas nepilnas fapulzes nospreedumus zitta reisa zaur balsefchamu warrehs apstiprinahlt.

No Pehterburgas. Kahda Pehterburgas awise raffta pahr to usnemtu karru ar Keihwu ta: Leelaka gruhfiba muhsjeem ar scho karru effoht ta, ka karraspehklam ja-eet ap daschahm leelahm step-pehm, kur daschas truhzibas warretu pee-eet. Keih-wus kahna karraspehls tiffai effoht kahdi 1000 ihstenti saldati; zitti karrapulki winnam til effoht, kas wairadstiga briedi falaffahs no schahdahm un tahdahm tautahm lohpa, ar flitkeem eerohtscheem un us karru nelo mahziti. Pulwera un karras-eerohtschu arr Keihwai effoht lohti mas; nesenn kahus no Indijas effoht dabbutis kahdas 1000 flintes un druzia pulwera; pascham tam effoht 60 leelgabbali, fo us Keihwas wallehm fastahdijis. Winna karraspehls neubht newarroht Giropeeschu karraspehklam pretti stahweht. Til tee palihgi, kas wasanku buh-fchunu pasihst, warroht to isdarriht, ka winni tahm apfahrt dschwodamahm tautahm usspeesch, ar saweem lohpeem aiseet us zittu puffi tad, tad Kreewi tur tuhwmā, lai scheem pee-eetu kahds truhfums un i. pr. Tad nu no wiffa ta juhstams, ka muhsjeem schinni karrā til buhs ta gruhfata aiseeschana ween.

Wehl no Pechterburgas raksta, us kahdu wiissi pa scho laiku arrestauteem atweeglinahs tas zeffchs us Sibiriju. No 1830 gadda tee us Sibiriju dsemamee fuhrtiti ar waktneekem kahjahm ween. No wiffahm Kreewijas mallahm tee fuhrtiti kohpā tais leelafās stanzijas Karfowā, Maskawā un Nischni-Nomgorodā, lai no schejenes wiissi kohpā attal warretu dohteos us ihsto leelo stanziju Kasanā. Bes Kasanas tahdas leelas stanzijas wehl bij tahs pilssehtas Perm, Jekaterinaburg, Tjumen un Tobolsk. Storp schahm pilssehtahm attal bij tahdas stanzijas, if pa 20 werstehm, kur schahdi arrestanti pa nakti pahrgulleja, jeb to winneem atwehletu atpuhschanohs turreja. Tee, kas us grubteem zeetumneeku darbeem bij noteefati, bij pee kahjahm un tee zitti pee rohlahm pa diweem kohpā fahedeti un trihs pahri arween bij pee kahdas kahrtes peefalti, jeb ar fehdi kohpā fahedeti. Schahdahm partejahm nopaktak draunza kahdi wahgi ar arrestantu mantahm. seewahm, kam sikhami behrni, behrneem un flimneekem. Tā staigajohht teem, ja nekahdi kawekht negaddijahs, isgahja gads un no zittahm walfts daktahm arri diwi gaddi, kamehr farwā weetā aisgahja. Smaggahs fehdes, lai gan ar ahdas gabbaleem apliktas, grausa kahjas — kam jau tā zaur to garru zekku bij to zeest. Wiiss grubtati bij panest to kohpā fahlehgshannu, zaur to weenam no ohtra beedra bij to zeest, kad tas kustejahs un ihpafchi, kad augumā nebij abbi weenadi. Kur tad wehl tahs zeeshanas waffarā no karstuma un kuktaineem, to ar fahlehgshahm rohlahm newarreja atgainahht, tad wehl ta breefmiga falla seemas laikā un tas nepaneffams gaisp pahrpilditōs naktis-kohrtetōs, kur dachureis ruhmes nebij galwu peelikt. Tā teem gahja pa wiissu zekku lihds tablai Sibirijai. Kā nu pee meefas, tā arri pee garra tee palikka wahrgufi, tāpat wezzee tā jaunee, wihri un seewas, — tee bij un palikka nelaimigi, noschehlojami zilweki. — Taggad pa scheem gaddeem daubf kas pee scho arrestantu waddishanas jau pahrlabbohht un jau no 1858 gadda schahdi arrestanti teek lihds Nischni-Nomgorodai wadditi pa dselsu-zekku, — ihpafchōs waggonōs; no turrenes tablak pa uhdenszekku un seemā ar wesumeem. Tittai no Tomskas lihds Nihra-Sibirijai wehl eet pa wezzu mohdi kahjahm; bet ir to waldischana grihb, tā ween buhs eespehjams, pahrlabbohht. Ar schahdahm pahrlabboshchanahm effohht neween teem nelaimigeem grubtais zeffchs paweeeglinahs, bet arri waldischanai daubf mafak fehreshanas. — Bet muhsu un katra zilweziga firds wehlesee: kaut tahdu johdamu kauschu pawiffam nebuhtu!

Ahrsemmes simas.

No Wahzijas. Bruhschōs taggad darbojahs Wahzijas leela runnas-deena, pahr wiffas Wahzijas buhschannu un liffumeem spreesdama, no ka schinni

brihdi itt ne to wehrā leekamu newarram faweem lassitajeem pastahstihht. Bruhsija darbojahs ar jauneeem liffumeem basuizas buhschannā un nupat 48 kattotu preesteris ar naudas johdu strahpejuse, kas waldischanas liffumeem pretti strahdajufchi. Kau-dis, kas eeraddufchi wiissu, to preesteri falla, fanemt par pafcha Deewu pawehleschannu, to redsedami, brihnejotees un nesimmohht, to fozzihht. — Schinni pafchā laikā wehstneeki no Japanas weeshajhs pa Berlini un scheem kungeem, kas Giropas dsihwi un eeraddumus nekad neredsejufchi, bij deesgan to brihnitees pahr wiissu, to tē redseja un dsirdeja. Winni lohht preezajufchees pahr to gohdu, ar to winnus tē uszeenija un par to mihslestibu un laipnibu, ar to tē winneem wiissu israhbdija un isstahstija. Nefenn ta ewangeliska beedriha, kas Wahzsemme pafshaw, famos weetneekus fuhrtija wee teem Japanijas wehstneekem, un liffa tohs luhgt, lai tee pahr to gahdatu, ka winnu semme tiftu attauta tizzibas brihwiba un ka winnu waldischana nozeltu tohs liffumus, kas kristigai tizzibai pretti stahw. Us to tee Japaneeschi — kurru walloda tā tā dseedafchana flann — atdseedaja pretti, ka pee winneem tāpat tā Giropā lihds ar zittahm sinnafechanahm us preefshu eeshohht wiffa zilweziga fwabbadiba. Bes ta Japanas waldischana jau effohht atzehlufe tohs liffumus, kas kristigai tizzibai pretti stahwejufchi un tohs apzeetinatus Japanas kristitus laudis palaidufe us brihwahm kahjahm. Schee Japanas wehstneeki taggad effohht aisreishojufchi us Pechterburgu un no Pechterburgas eeshohht us Wihni, kur waffarā turrehs to leelo israhdischannu. — Wezzam Hannoveres fehniham attal stipris plikkis. Braunschweigas erzogs Wilhelms, kam behrnu naw, agrat bij nodohmajis sawu tuhwalō raddineeku Hannoveres fehniham, woi fcha dehlu eezelt par sawu mantineeku; bet zaur to, ka schis Wahzijas keiseram mettees par eenaidneeku, tas wairs newarr notift. Tadeht schinnis deenās erzogs 67 gaddus wezs buhdams, ar Wahzu keisera un sawu padohmneeku wehleschannu, islaida tahdus liffumus, kas schim brihscham gan nenofalka ne kahdu ihsto krohna-mantineeku; bet ja erzogam newillohht stunda pee-eetu, kamehr wehl nekahds jauns walbineeks naw eewehelehts, tad par pagaidu walbineeku aizinafshohht Oldenburgas leel-erzogu Pechteri. — Wezz-kattoki, tas irr tee, kas pahwesta nemaldibas baufli naw peenehmufchi un tomehr kattoki palikkufchi, taggad tif tabt tiffufchi, ka nospreedufchi: pafchi preefshu jew' zelt ihpafchus bistapus, kam lai buhtu tahda patte warra un spehls, tā teem, to pahwests ezeelt. Waldischana, kas patte pahwesta speeshannu apniffufe, wezz-kattokeem nebuht nestahwehs pretti un, — tā leelafas, — tad zaur to strihdineem reis buhs ihstas rohbeschas.

Kā jau pee mums pilssehtā kahdreis noteek, kad kur kahds kauschu publis fastahjahs, kad arri tif neeks ween buhtu bijis tas eemeflis, tā arri Wahzsem me

brihscheem gaddahs. Stuttgardes pilssehtâ 25tâ (13.) Merz kahdas schibdu atraifnes bohde iszehlahs stribdis stary pahrdeweju un kahdu saldatu, fur polizejai bij ja-eet starpâ. Saldatam no polizejas puffes tikka pawehlehts no bohdes iseet un kad tas leedsahs to darricht, tad to draudeja fanemt zeet. Kad nu tas nepafahwahs, tad wajadseja ar warru to grabbt, us ko tad kaudis to trohlsni dstrbedami, pulkeem pee bohdes fakrahjabs un sabla schâ un tâ melst. Zaur schabdu melschanohs iszehlahs ta walloda, ka schibds saldatu tâ effoht fakahwis, ka tas wairs nezelschotees. Schibds, sinams, ne fur neteef labpracht eeredsehts, tâ arri të. Un tadeht katram, kas ween dstrdeja, ko schibds darrijis, ruhga strds un tas kulakas taifija us atreebschanohs. Zitta sinna fakka tâ: Mesenn kabdi krahmu schibdi tur effoht nomettuschees un sawahm bohdelehm bes wiffa kauna tahbus wirfraktus likufchi, ka jadohma: tur jau tahs leelafahs un baggatafahs prezzes atrohdamas, jebfchu neeti ween tur gallâ. Tâ arri tai bohdele bijis usrakstihst: „Wahzu walstes drehbju bohde.“ Saldatam stribdis bijis par to, wai ta drachna tik ihsti tahda effoht, par kahdu teef pahrdohsta un no tam iszehlufehs kauschanahs, zaur ko saldats tizzis eewainohst. Sinams, schibds jau tahds gohda-fahrigs, ka, kad tam wehlefi uslahpt weenu treppi, tad tas tuhlin kabhj 3 lihds 5 treppes, — tâ arri schê. Bai nu buht bijis kâ buhdams, tomehr isnahza tâ, ka kauschu pulki mettahs kohpâ un gahja ar almineem lohkus un durris isdaudsidami, fur ween sinnaja, ka tur schibdi dshwo. Polizeja nefe nespehja prett winneem isdarricht, — wajadseja ihsto karraspehku palihgâ fault un tad tik tam pehz pahri deenahm isdewahs meeru pilssehtai fagahdaht; jo kad isdewahs kahbus fanemt zeet, tad leelais pulks mettahs wirfû un to atfal atfwabbinaja. Zil të nebhhs tillufchi eewainoti, kas daschu labbu deenu to peeminnehs un zil të nebhhs stahdes padarritas.

No Bihnes sinno pahri to leelo israhdischanas-ehku leelas leetas. Ta buhschoht warren leela, dauds leelaka ne kâ Parihse ta bija un 3 zettortdalkas stundas wajagohht, kamehr tai apejohht apfahrt, un kamehr wiffu eefscheni isfkattotees, pawejohht 4 neddekas; — tâ kahds stahsta, kas patz to jau redsejis. Kabdi 40 lihds 50,000 strahdneeki tur publjotees, wiffu ihstena laikâ pabeigt. Effoht jau taggad deesgan ko redseht un sweschee weest wairojotees ar katreu deenu; bet turpretti augohht art ruhmes un pahrtikkas dahrdstiba tâ, kâ wehl nefur naw redsehts.

No Franzijas. Kâ jau sinnojâ, Frantschi wehl lihgsnojâhs us to, ka winni drihs palikschoht fwabbadi no saweem eenaidneefeeem. Tahs daschadas partejas arri nu ranga, us kahdu wihsf waretu tik pee sawa mehrika. Bet kad nu jau reds, ka schim brihscham republiku tik weegli newarreschoht

apghst, tad zittas partejas, ihpafchi ta widdeja parteja, speeschotees us to, Tjehru apstiprinaht par republikas presidentu us wiffu winna muhschu. To gohdu tam grihbhoht wehleht tadeht, ka winsch stary wiffahm tahm gruhthahm, kas tam taggad sawâ waldischanas ammatâ, tomehr nepeekuffis irr gahdajis pahri to, ka lai parrabi tik drihs teef aismatfati. Par to nu gan Tjehrs buhtu schabdu presidenta gohdu ispelnijis, bet dohma taf, ka tâpat labbahs kâ arri kreifahs puffes partejas ar to nebhfschoht weenâ prahâ. Warroht gan to wezzo kungu iswehleht us tchetreem gaddeem un tad atfal us tik pat igu laiku, ja tam wehl spehks un janda us to buhtu. Jo tas taf nebhstohht pareisi, Franziju tahdâ kahrtâ, kâ ta taggad atrohдахs, nodohht pawiffam rohkâ tahdam firngalwim, kas pa mas gaddeem jau warroht palikt nespehzigis pee meefas un pee garra, fur tad wiffadeem partejneefeeem un komunisteem atfal buhtu laiks labbi eeperrinatees. Têbê! Kabdi firdigi patrioti jeb tehwsemmaes gohda aislahwetaji taggad Frantschi, to nu pat schinnis deenas atfal dabbuja redseht. Kahds krahmu andelmannis Parihse sawâ bohde us galba bij fastahdijis no porzellana taiftus Wahzu saldatu, kas israhrijahs, itt kâ patlabban grihbhoht kritt wirfû Frantscheem un tohs pee semmes gahit. Diwi garram eedami Frantschi to eeraudsijusch, tuhlin skrehja bohde eefschâ un nehmahs pahrdeweju kreetni pehrt, ka tas kahdu bestaunibu eedrohshinajees; un nesinn kâ wehl buhtu gahjis, ja polizeja nebhstu sawalbijuse. Sinams, ka nu Wahzu saldati tikka falikti kaktâ, — bet atreebeji tikka bes strahpes palaihti un zitti wehl teem skanni usgawileja.

No Anglijas. Mesenn kahdâ tautas weeneeku (augfchnamma) sapulzê kahds kungs no waldischanas gribbejis sinnaht: woi effoht teefa, ka Balkara-puffes Afrikâ Afchantis walstes tehniensch Anglijai karru peeteizis un ar 12,000 karrawihreem pahrnahjis pahri Anglijai peederriku koloniju rohbeschahm? Us to kahds ministeris tam atbildeja, ka Afchantes tehniensch gan ne-effoht nekahdu karru peeteizis, bet tas bes karru peeteifschanas effoht Anglijas rohbeschâs eekrittis. Sinams, winsch to newarroht arr wis usfkattihht pa masu leetu, jo dauds reis jau peenahhts, kâ Afchanteeschi strahdajohht, jo tee ikreis leelikfi pohstohht mantas un zilweku dschwibas. Ko tee schinnî reisâ jau pastrahdajusch, to winsch newarroht wehl sinnaht. Kas scha karru eemeflis ihsti effoht, to winsch arri nesinnohht, bet Anglijai effoht wairat karru-fuggi winnâ statfionâ un turpat kaiminos, tee jau laikam buhschoht eenaidneefeeem pretti gahjuschi un tohs arri drihs aplufsinaschoht.

No Italijas. Italeescheem palizzis bail pahri to sinnu, ka Wahzeeschu karraspehks jau drihs, drihs no Franzijas iseeschoht ahra. Winni dohma, ka Franzijas republiku to lohsheru-krohni, ko ar Wah-

zeefcheem laudamees saudejuse, raudfifchoht Italijs eemantocht, — tur tas til wiffai dahrgs nebuhschoht. Franzija sabeedroschotees ar pahwestu, — tam gabdashocht wiinna loizigu warru atkal atpakkat un tad few par algu nemfchoht Sardinitjas fallu un Tschiwittawefftju un warr buht wehl peespeedifchoht Italijs Franzijai libds eet us farra prett zittahm semmehm. Taggad Italijs noschehlo, ka nam farra-beedribu darrifuse ar Wahziju.

No Spanijas. No tahm sinnaahm, kas taggad is Spanijas nahf, nomannams, ka tur wiffa kauschu fadsifwe palikkufe bailiga, nedrohscha un drihs laikam notiks, ka til tam buhs maife, kam buhs nags. Un tahdi laiki tur jau eefahlfchees, jo schim brihscham wairs nesinn, furra buhs ta ihsta waldischana. No Sewillas raksta, ka tur no lifkumeem un teefbas wairs nefe nesinnocht, — winneem effocht aufuschi tee selta laiki, kad katris warr darriht ka pats grihb. Zeela laime wehl effocht ta, ka pahrtikkas prezes pee winneem gluschi lehtas un ka Spaneets effocht sahngs zilweks, kas pahrlieku rihschenu un plihtheschenu nepasifstocht. Saldati atstahjocht sawus farra-pulkus un wirfneeki tohs newarocht aisturreht. Karra-wibri, — woi arri zitti laudis eijocht mahjas eefschä, pagebroht ehdeenu woi naudu un to jau wajagocht ar labbu prahdu doht. Ka ildeenas arri kahdas fleptawibas noteefocht, pah to arr wairs ne-effocht nelahds brihnum, par to tad fem kahrotas republikas laiki, kad katram wakka eenihdetam tehwinam dunzi eegrubst ribbas. Teefas taggad neweenu par to pee atbildes nefanz un nefohda, katris brihws fungs preefschewis un t. pr. Täpat arri eet zittas mallas Spanija un Spanijas Seemeta puffe Karliteem isdohdotees brihnum weikfi, prohti Barzellonas aprinki; tur tee ir pilsehtas panemm un taifahs 100 millionus naudas leeneht, ka jau buhtu patte ihsta waldischana. Bittas sinnas atkal stahsta, ka Don Karlos pats effocht no waldischanas gohda atfazzijees un to atwehlejis sawam dehlam, kas wehl irr behrns ween un furra weeta tabeht walditu tehwa brahlis Alfons til ilgi, kamehr dehls nahktu wihra gaddos. Deems ween sinn, ka Spanija tiks glahbta no tahs nelaimes!

Jamakahs sinnas.

No Berlins, 22. Merz (3. April). Presidents Tjehrs taggad nomettees pascha Parihse dshwoht.

No Spanijas, 20. Merz (1. April). Barzellona kandis ta eestaituschees us Karliteem, ka taifahs warrasdarbus darriht pee garrigneefeen un basnizas nodedfinaht. Waldischana gahda, ka lai tas nenoteef.

No Nibgas. Scha nummura ihpafschä peelikkumä lasfams ihfs fastahdijums is aisdohschanas (hipoteklas) beedribas gadda-rehkina un turram par derrigu, publiku us scho beedribu usmannigu darriht. Weedriba pastahw wairaf ka 3 gaddus un pa scho laiku jaw par 2 miljoneem rubtu kshlu-grahmatas (jaadbrifus) istaiduse un ka rahdabs, wiinnas darba-lants libds ar Nibgas pilsehtas pee-angschannu ar ar

katru gaddu pee-aug leelumä un tas nahf zaur to, ka beedribas mehrkis diwejadu labbumu laudim eenef: 1) teem, kam mahjas pirkdameem parradi jataifa un kas turklahf negrihb leelas prazentes maffahf, jeb tahdu kauschu rohkas krist, kas kaptahlu us ahtru rohku ware atpakkat prafstht, 2) teem, kas sawu eefrahtu graffi drohschä weeta us augteem grihb nolikt. Pehz beedribas lifkumeem — furri wiinnas kantoehri Sinder un Marstak-eelu stuhri № 1 par welti katram teef isdohfi — varrada-nehmejam gadsfahrtigi jamakfa 7 prazentes, tas irr: 7 rubti no 100 rubfeem leenejuma un ar to ne ween tahs intrefses, bet par 35 gaddem arri pats kaptals irr nolihdsinahts; parradudewejeem turpretim tas labbums, ka wiinn par sawu naudu 5½ prazentes dabbu, jeb pehz taggadeja kursa gandrifs pilnas 6 prazentes, jo kshlu-grahmatas wehrtiba pehz kursa patlabban stahw us 92 libds 92½ rubfeem un ka wiinn nauda us nefustamu un ugguns-beedribä apdrohschinatu mantu par pirmo parradu stahw norakfita (ingroffeereta). — Kur wiffslabbati un par kahdu zennu kshlu-grahmatas pirkamas, to paschä beedribas kantoehri il deenas no pulkfen 11 libds pulkfen 2 warr sinnaht dabhuht un teef, ja pirzeji to grihb, schä pirzeja wahros kshlu-grahmatä norakfihst, lai pirzeem zaur sahdsibu jeb zitzadi saws kaptals newarr suddumä eet. Tä tad arri pagasta-lahdehm gauschi derretu, schahdä wihse schohs wehrtes-papihrus preefschewis eegahdahf; turklahf arri japeeminn, ka, kad kahds no scheem papihreem suddumä eet, beedriba patte tohs wajadfigus proklamus isfjuddina, zaur to papihra ihpafschueekam tahs aplam leelas teefas-maffafchanas teef patauwitas. — Kaut gan schahs kshlu-grahmatas katrä laikä pehz deenas-kursa teef pirkfas un pahrdohstas, tad tomehr par pilnu wehrtibu (Nominalwert) pee paschas beedribas wiinnas til pehz 15 gaddu usteiffchanas warr eemainiht, un tabeht beedribas direkzija pee angstalas waldischanas Pehsterburgä libds ar to luhgfhannu, lai tai arri patauj, us semneefu-mahjahm us semmehm naudu aisdohf, arri to wakku mellejuse isbrihweht, tahs atmafajamas kshlu-grahmatas il gaddus zaur lohjes-wiffschannu islohseht un zerre, ka schä preefschlittuma apstiprinafchannu arri drihs fagaidihs. — Wiffas zittas wajadfigas sinnas is peelikta gadda-rehkina un is beedribas-lifkumeem jo fskaidri panahfamas. — r.

Lattweefchu libgo-swehtfi.

(Stat. № 11. Beigums.)

Kamehr waidelotti uppureschannu isdarrija, tauta pehz rindas gabja ap scho weetu us weenu jauku ptawu paleija, tur pee strautina birses mallä, jauks un ar pulkehmm un krohneem isgresnohts altaris Libgo deewekkam par gohdu stahweja. Us ta nu seltemites farvus krohans nolikka un tad meestianu, to kannas libds neffa, isdohschanas, kshlu sawas wehlefschanahs, luhgfhannas wihse, isteiza. Arri jaunekfi nostahjuschees speeda sawu kreifo rohku us kruits un kshlfi luhdja: „Libgo, aplaimo muhs!“ — Täpat wekschi, wibri un feemas. St weenam bija sawa luhgfhana un wehlefschanahs, to nu schim laipnam un wiffus aplaimodamam deewekkam isteiza. Waidelotti us schä altara ugguni faturhufchi, tai kaisija swikkus un kaltetus smarschigu sahlu seedimus. Libds leesmina pazehlahs un wifs apfahrt patihlamu smarschu isplattija, tee eedohbjt sawas balhs pazeldami dfeedaja: „Wihligais deems, tew jhtam klahf effocht!“ un wiffa tauta atbildedama dsee-

daja: „Lihgo, Lihgo!“ „Tu mihledamo azzis mirdsi — Lihgo, Lihgo!“ „Tu strautōs, uppēs wihsoto — Lihgo, Lihgo!“ — „Tu smarſchu pukkehm eepuhti — Lihgo, Lihgo!“ — „Tu laſtigallai dſeefmu weizini — Lihgo, Lihgo!“ — „Tu mihleſtibu iſſehji — Lihgo, Lihgo!“ — „Tu tauteeſchus ſwehti, ap-laimo — Lihgo, Lihgo!“ — „Tu mihledams muhs ſaweeno un ſpehzini — Lihgo, Lihgo!“ „Lai-pnigais mehs tewis mihlejam, — Lihgo, Lihgo!“

Leela ſudraba lampa ar daudſ tuhſtoſchahm ſwez-
zitehm pee ſillas debbeſs welwes ſpibhedama, ſcho
nakti deenai lihōſigu darrija un tuhſtoſcheem ſwehtku
ſwehtumu paauſtinaja. Tikko dſeedaſchana bija
beiguſees un kalna gallā, ſwehtā birſe, „Lihgo“
atbaſi iſſkannejis, altara preeſchā waidelottu wez-
zakais noſtahjabs un labbo rohku pazeldams ſawu
tawu uſrunnaja: „Wiſſus aplaimodams, mihligais
Lihgo, ſcheit wiſſu tawu ſaweenodams, tai laipni
uſſmaida un peekoſdina iſ weenam, pirnis tas ſawu
waigu no winna altara nowehſch, ſawas firōs dſit-
lumus ſawā preeſchā atwehrt un peelippumus, ſas
irr no ſauna, kā iſchaumalas noſweeſt noht, jo
ſchinni brihdi buhs iſweenam wianna un ſawas tau-
tas preeſchā atjaunotees un ſkaidrotam pahreet.
Tapehſ tew tawu un iſweenam, wianna wahidā pa-
wehlu: iſweens lai apoſhla ſawam mihlakam —
mihlakai — muhschigi paſtahwigu mihleſtibu!
— Iſweenam buhs pee wianna altara ſohlit, ſa-
wam naidneekam peedoſchānu!“ — Sit kā
pehrlona ſpehreens ſchee wahrdi bija iſſatru aiſgrah-
buſchi — un no jauſmahm pahremti tee uſ ſawu
preeſteri raudſijabs; bet lihōſ tas weena kuplu ohſola
ſarru no altara pazehla, tad arri iſweens ſteidſjabs
brahli pee kruhtim ſpeeſt, tam eenaidōs firōi, tas
ſteidſjabs papreſchu pee naidneeka, tam peedoht un
no ta peedoſchānu ſanemt. — No peetalna kohl-
les atſkanneja, apſihmedamas, kā eſſoht laiks meera
danzi eeſahlt. — Lehni un apdohmigi firmee wezz-
tehwu un wezzmahtes ſtahjabs rindā, ſchim wianna
jaunibas draugs, ſas daudſſahrt kautina zihniſcha-
nās pahbandihts, pee rohſas un tai atkal ta lai-
minu meitene, ſas lihōſ ar winnu bijuſe jauna un nu
jau nofirmojuſe. Wihri kā ohſoli, nehma ſawu,
mihleſtibā paſtahwigu ſeeuwu pee rohſas un ſtalti
galwas pazehluſchi, ar ſpulgodamahm azzim teiza:
„Atſpeedees uſ manni, gan eſ tewi turreſchu!“ Schi
rohku ſpeeſtdama un ſawu galwu pee wihra kruhts
leedama, tam atbildeja: „Tawa eſmu zeſchānā un
nahwē!“ Bet jaunekki weegli lehſdami no mihleſti-
bas juhmahm zillati, ſteidſjabs ſeltenites ſaguht,
ſas til ſaunigi un baiſigi teem rohſas ſneedja. Arri
behni rindās ſtahdamees, ſteidſjabs to paſchu dar-
riht, lo winnu wezzakt un wezzakee brahli un mah-
ſas darrija.

Lihōſ dan:is beidſjabs, waidelottes ſapulzetohs ſſub-
binaja uſ plawu pee maltites un drihſ wiſſa —

weena laimiga — tawu pee ſwehtku maltites bija
ſahlē nolaiduſees — — —

Preeka jauſmas aiſween wairak iſzeblahs un mee-
ſtina kannas gabja no weena ohtra rohſas; meeriga
un jautra ſarunnaschana, kluffa un ſtiprata ſmee-
ſchana, iſ ſcha leela kauſchu barra pazehlahs, ſas
tahtumā, kā juhras trohſfnis atſkanneja. Tē tau-
teetis ſawai meitinai mihleſtibas teikumus patſchut-
ſteja un tur wihrs, ſas ſawu karra beedri til peh-
digōs lihgo-ſwehtōs redſejis, tam nopeetni ſawus
peedoſhwojumus iſſtahtija; — zittā weeta atkal
mahtes ſawahm tunneezehm, ſas tahti tautiāns aiſ-
weſtas, ſtahtija par ſehtu, bittehm un behrnineem.
Tā, kā wirs wikuodamas wahrpu baggatas druwas,
zihruki ſkanni dſeedadami pazekahs, tā arri tē wirs
ſchahs drauſſigas ſarunnaschanas, dſeefmas ſahka
atſkanneht. — Tē uſ reiſt wiſſa tehrſeſchana ap-
kluffa, jo weens firmgalwis, ſawas tautas zitt-
reiſeis warronis, zaur preeka ſwehtkeem aiſgrahhts,
ar trihzedamu baſſi, ſawas peeminnas dſeeda-
dams iſteiza. Tas dſeedaja no ſawas jauni-
bas, no ſawem wihra darbeem, no jalks un lau-
tineem. Iſweens uſmannigi klauſſjabs — pat firm-
galwji — dohmās nogrimmuſchi, ſawus ſpehla lai-
tus pahrdohmaja. Bet jannekti weens ohtru uſ-
ſkattidami, ſewi praſſija: „Buhs arri man reiſ at-
tants to panahlt?“

Wehlali, kahds pilns mihleſtibas, eekarſis jaunel-
lis, jaukā ſkannā meldinā dſeedadams iſteiza ſawas
mihleſtibas juhtas un ſawu lihgwawu apdſeedadams
tai rohku ſpeeſtdams, ſlaweja tahs baitu auguminu,
ſahrtu waidſinu un ſaldu muttiti. Pat wetſchi gal-
was lohjidami tai uſſmaidija un teiza: „Arri mehs
ſchahs juhtas paſiſtam.“ Bet apdſeedata tautas
meitina noſahrtuſe un azzis nolaiduſe, kluffi ſehdeja,
wehlebdamees: at kaut jel taggad buhtu weentulibā.

Tā tad dſeedaja pa weenam un barreem, jauni
un wezzi. Tauteeſchi ſawas ſeltenites apdſeedadami
un tahs atkal ſawus tauteeſchus, jo iſweens ſtei-
dſjabs to, to ilgi ſawās kruhtis neſſis, ſchodeen
dſeefmās iſſazziht. Weidſoht ſehdabs lihgoſohni
tautas widdū un tad gan uſ raggeem tauredami,
gan uſ kohlehm ſpehledami, gan atkal dſeedadami,
brihſcham zaur nopeetnahm un brihſcham zaur joh-
zigahm dſeefmahm, ſawu tawu eepreezinaja.

Tā aiſgabja ſchi ſwehtku naktis un lihōſ ſaule
ſawus pirnis ſtarrus auſtrumā, wirſs kohkeem, iſ-
ſteepa, trihs reiſes taureſchana atſkanneja, ſas no-
ſhmeja, kā lihgo-ſwehtki beigti. — Wehl reiſi iſ-
weens ſawu draugu aplampdams ſauza: „Uſ rebſe-
ſchanohs — nahtoſchōs ſwehtōs! — uſ atkalrebſe-
ſchanohs!“ un tad, tad jau ſaule atkal ſemmi ar ſa-
weem ſtarreem ſidija, — bija til ta weeta, fur
ſwehtki turreti, ween wairōs redſama. T.

War juhras ſkohlahm.

Widſemmē taggad irr tillai diwas juhras ſkohlas,

(Nihgâ un Minaschôs) kamehr tur wajjabsetu kahdahm desmit ffolahm buht, lai no teem 30 tuhlfstoscheem sweineekeem, kas Widsemmes juhmallâ no Kurssemes lihfs Iggauu rohbescheem dsihwo, un no teem ohtreem 30 tuhlfstoscheem sweineekeem, kas atrohdahs us Widsemmes fallahm: Sahmu un Mohn-fallâs (kohpâ 50,000 eedshwotaji, Runo un Kino, — lai wisseem teem jauneekeem, kas minnetu 60,000 sweineeku starpâ ar jautru prahtu irr apdahwinati, lai teem wisseem nahktu weegli peektit pee baggato juhbras braufschanu, kur warr desmit reis wairaf un weegli mantas pelniht, ne kâ pee nabhaga sweineeka ammata. Sinnams, ka tiffai tad ween warr juhbras braufschana laudis turri-gus un baggatus darriht, kad teem naw kâ muh-schigeem kalpeem par puifcheem un matroscheem ween jadeen' us sweschu lungu fuggem, bet kad tee, ffol-lâs juhbras braufschanas mahzibu beigufchi, warr ar rabdu un draugu palihdsibu few paschi fuggus eegahdaht, naudas dewejeem lihfs 30 prozentes un wairaf par preefch buhweschanas dohtu kapitalu ismaksahnt un ar laifu paschi par fugga ihpaschnee-feem tapf. Tê lassitais warr redseht, zil swarriga leeta irr juhbras ffolhâs Widsemme, kur warr rehki-naht kahdu 20,000 Latweeschu un 40,000 Iggauu sweineekus un braujejus. Sa preefch scheem buhtu kâ wajjabstgs lihfs 10 ffolahm, tad preefch Lat-weeschem ween wajjabsetu wifsmasaf trihs ffolhâs, preefch Iggauu ween 6, un preefch abbeem kohpâ 1 ffolhu. Tiffai schi pehdeja ffolhâ, preefch Latweeschem un Iggauu kohpâ, jau irr eetaifita Minaschu zeemâ pee Wezz-Salazzes 1864 gaddâ. Tad wehl wajjabsetu eetaifiht trihs Latweeschu juh-ras ffolhâs Widsemme: warbuht 1) Sfolhâ, 2) Nihgâ woi tuwu pee Nihgas un 3) juhmallâ kaut kur starp Nihgu un Wezz-Salazzi. Kurssemme, kur naw wairaf kâ 20,000 sweineeku un juhbras brau-zeju (ar seewahm, behrneem un wezzeem laudim kohpâ), tur zaur zeeniga gubernatora lunga puble-schanos taggad jau irr eetaifitas juhbras ffolhâs: 1) Wentzpille, 2) Ufcharwâ, 3) Filsbergê un 4) Giptâ pee Dundagas; driht wehl taps ffolhâ no waldischanas apstiprinata 5) Rohjas zeemâ Lub-Gserê, un bes tam jau pastahw wezza juhbras ffolhâ: 6) Leepajâ. Tad nu Kurssemme driht buhs 6 ffol-lâs, kurras wiffas waldischana labpraht usturr' — un Widsemme, kur taggadejs gubernators tiffat labprahtigi flattahs us scho swarrigu leetu — naw wairaf kâ ta weena Wahzu ffolhâ Nihgâ un ta branga Latweeschu un Iggauu ffolhâ Minaschôs, kur scho seem 35—40 jauni laudis mahzabs fuggi-neeka ammatu. Lihfs schim warr fazzihht, ka kat-ris, kas schinnt ffolhâ mahzibu irr beidsis, tuhda! dabhuja woi fuggineeka woi stuhmannâ ammatu ar labbahm lohnehm. Kuggu flaitlis peeanga 8 gaddu starpâ (t. i. kamehr schi ffolhâ grunteta tappa) Widsemmes juhmallâ tif aptri, ka 1872

gaddâ, waffarâ es schè Pehterburgâ ar Minasch ffolhmeisteru Dahl lungu kohpâ atraddam, ka Wid-semmes juhmallâ, kur Latweeschem un Iggauu 1864 g. bij tiffai diwi us ahrwalfts ohsteem braut-dami diwmastu fuggi — taggad atraddahs tahdu: desmit trihs mastu un 26 diwmastu fuggu! Redf kahdas brihnischligas leetas warr isdarriht jau weena patte ffolhâ, kad tur irr tif firdigs un neapnizzigs ffolhlotais, kâ Dahl lungs, bes kurrâ duhschigas, neapnizzigas un eefahumâ pee mas loh-nes firfnigas strahdaschanas Minaschôs (schi ffolhâ tappa 1864 mannâ kohrtelt Pehterburgâ grunteta) warbuht es nemas nebuhtu eefpehjis isdabbuht no waldischanas to juhbras ffolhu liffuma apstiprina-schanu (27. Juni 1867 gaddâ Keisars pats apstip-rinaja liffumu, ka katrai beedribai woi pagastam, kas no gubernatora lunga isluhdsahs juhbras ffolhu un ffolhâ tai par labbu to peemest no sawas puf-fes: waldischana dohs itgaddus no sawas puffes 500 lihfs 1000 rubkus).

Lohiti janoscheshlo, ka tee pagasti, kas us schi liffuma gruntes warretu few (zaur gubernatora lunga) naudas palihdsibu preefch juhbras ffolahm augschâ minnetâs weetâs isluhgtees, to nedarra un labba! pahrtel bes juhbras ffolahm. Tiffai Gutmanns-bach muifschâ, starp Minaschem un Pehrnowas pil-ssehtu, jau taggad pufslihfs irr nospreests tahdu ffolhu eezelt un apstiprinaschanu isdabbuht lihfs nahkoschu seemu. Schè tad buhtu pirmaja juhbras ffolhâ preefch Iggauu sweineekeem ween; kad Arensburgâ Sahmu semme tahdu ffolhu eetaifihhs, wehl naw sinnams. Tur barons von Saks man jau preefch 4 gaddeem rakstija, ka grihbhoht tahdas ffolhâs eetaifihht, bet wehl nefas naw isdewees, ne pilsehtas Wahzeeschem, ne Iggauu sweineekeem par labbu.

Keela ffolhde, ka tif retti kahds atgaddahs Lat-weeschu un Iggauu starpâ, kas pilnigt siin no-fwehrt, zil daudf Latweeschu un Iggauu tautahm warr juhbras braufschanas ammats palihdsieht, tahm ihfâ laifâ baggatibu, brihwibu, garrigu un lai-zigu rohhu eegahdaht, tohs tihri pahrwehrft par zit-tahm tautahm — par Kreewijas Ollandeeschem. Zaur labbahm juhbras ffolahm ween warr notift us scho swehtibas pilnu zellu.

G. W o l d e m a r.

Selta ruhfsicha fristibas.

Nihgas Latweeschu beedribai grunts gabbalu pir-toht un uf ta few staltu mahju uf buhwejoht, bija nauda ja-aifnem un tâ ta parradôs eeluhlahs. Ar parradeem gruhâ dsihwe un parrads arri naw brab-lis, tapehz parradi jamasina. Daschi beedri, grih-bedami beedribai pee parradu masinaschanas pee-palihdsieht, bija nodohmajaschi kahdas naudas sum-minas dahwinahht; bet sinnadami, ka wiffi freetni Latweeschu atsinnujchi, kahds swars beedribai preefch

Latwijas, tapeh; tee neatraufchotees no fchi teizama peepalihdsibas darba; — to sinnadami wiini bija apgadajufchi kofschu gramatu, kurrâ lai tiklu eesib=meti peepalihdsjetaju wahrbi un dahwanas, un to beedribai gadda=fwehtkôs dahwinaja. To paschu walfaru dauds gaddijahs, kas schinni gramatâ to eerakstija.

Beedribas ruhigais mantas sinnatajs R., kam beedribas parradi lâ afmini firdi speesch, preezadamees par schahdu peepalihdseschanu, isrihloja weefibas walfaru, teem freetneem beedreem par gohdu, kas tâ par beedribu bija gahdajufchi, pee kam arri sinnams zitti freetni wihri tilka eeluhgti.

Schis weefibas walfars bija arri dahwinatas gramatas gohda walfars, fur ta wahrdu dabbschoht un tapeh; scho fwehtkus nosauza par kristibas fwehtkeem.

Sapulzejufchohs weefus un draugus beedribas mantas sinnatajs apfweizinaja ar runnu, kurras freetnis kohdols bija tehripts johzigôs wahrdds.

Ta runna patte bija tabda:

Zeenijami lungi un firds mihti gohda weefi!

Juhs, kas schê schowalkar til mihti eeluhgti, buhsfeet dajchi fawâ starpâ dohmajufchi: to gan tas nosihme, ka „labbi draugi, kas johkus netaisa,“ muhs aizina us ihstu Latweefchu walfara maltiti? Wan, kâ schahs beedribas mantas ruhkim, peenahfahs jums scho walfara fwinneschanu klastaki isskaidroht, un tohti preezajohs par to, lahdu labbu prahtu juhs zaur fchi walfara atnahfchanu effect beedribai parahdijufchi, — tadeht effect wiffi mums itt firdigi fweizinati. Tad arri gibbu jums to leelu notikumumu pasluddinaht, luhdsu tilkai usmannigi klanftees. — Tai 19tâ Februari schinni gaddâ, wehlu walfarâ pee paschas pilnas gadda=fwehtku fwinneschanas, eegaddijahs muhsu beedribai weens stalts behrninsch, kurru beedriba ar leelu preeku fawâ starpâ usnehma, lai gan dascham tas par prahtam nebija, un prettojahs, ka nelaitâ stabrki bes winnu sinnas to atneffufchi; bet tad redseja, ka zitti beedri us behrninu til mihti raudstjahs, tad arri paschi peh; par tehweem affinnahs. — Paschâ pirmâ dsimschanas stundina behrninsch leelu fwehtibu beedribai jau parahdija un katuru deenu lihds schim rahdijis, par to tad beedriba schowalkar fawus mihtus weefys eeluhgufe, winneem par tahm jaw dohtahm dahwanahm no wiffas firds pateiltees, un usnemm fawus weefus zil eespehdama, ihsti Latweefchu eeraddumâ. Tâ kâ muhsu luttekltis jaw 23 deenas nodsihwojis un frustamu wahrdu wehl naw dabbutis, tad mihti lungi, teefect juhs wiffi schowalkar par kuhmneekem usluhgiti, ka warretu behrninsch pee ihsta wahrda nahht. — Bet wehl ihpaschi, zeenijami lungi, tâ ka mehs nu wiffi kuhmneeki arri us preefchu par muhsu audsefniti gahdaht apfohlamees, ka winsch mums drihsunâ par leelu preeku usaugtu, tad waijag wifspirms par wiina labbu usturru un skohlu

gahdaht, ka stingris un prahtigs preefch muhsu beedribas mehrka ahtrumâ usaugtu; tad mehs warrefim drohschi zerreht, ka tas tad buhs ihstenaiss waddons, kursch wiffas kildes un zittas klibboschanas eefch beedribas Prattih; nowehrft. Tadeht lungi, effect wehl reis fweizinati. Wehlefim muhsu paschu audsinatam waddonam, weffelibu, ihstu laimi un ilgu muhschu, — lai dabbu, to pelnijis to wahrdu: muhsu beedribas selta ruhkitis un usdseedafim wiffi us wiina jauna zekka: „Augsta laime tam!“

Par kuhmahm apfweizinatee weefi arri samu kuhmas dalku gramatâ eerakstija un tâ atkal labba kohpina naudas sakrahjahs.

Grahmatu sinna.

Kad taggad tas laiks irr klast, ka jauni deewaldneeki draudses teel eefwehtiti, tad tē peeminnefim diwas gramatas, kas ihsti derrigas, tahdeem jaun'eefwehtijameem par dahwanu:

1) **Wamahjifchana, kâ jafataifahs us Jesus fwehtu walfarinu.** Wahju wallobâ farakstita no mahzitaja S. C. Kapff. Latwiffi tultojis A. Leitan. — Maffa 50 kap.

2) **Kristigs draugs.** Saunefkeem un jauneflehm pee eefwehtifchanas lihdsdohdams, par waddonu us scha muhscha zekka. (No E. Dunsberg.) — Maffa 30 kap. Abbas schahs gramatas dabbutamas pee E. Plates l. un wiffas bohdes, fur latwiffas gramatas pahrohd.

Mihgas Latweefchu beedriba.

Swehtdeen, 1mâ April pulst. 4 peh; pufdeenas: runnas=wihru fapulze.

Mihgas Latw. labdarrifchanas beedriba.

Birmdeen, 2trâ April pulst. 5 peh; pufdeenas: komitejas fapulze.

Latweefchu teateris.

Swehtdeen, 25tâ Merz, kahdam grubtummu zeedamam akteerim par labbu:

Johzigs walfars

ar dseedafchanu un danzofchanu, isrihlohts no Ad. Alunan. Gesehtums pulst. 8.

Atbildes.

J. S. . . . . n. Juhsu fustijumu fanehmu, zerru, ka warrefchu gan leia lilt.

J. P. w. . . . . st. Derechs gan, — tilkai pazeschatees.

n-r-g. Wehl staidri newarru nosajzibt, kâ un tad to warrehs isleetaht.

* P. C. Lohdas sinnas gan labbi derr; isleetaschu tuhtin, kad buhs eespehjam.

J. B. Kapeh; aiskahfim wezzus nelabbums, kas jau paschi no fewim isfudh un til dumpti ween fazell, kad tohs wehl aistarr?

J. Fr. Ta sinna par dauds pa wehlu, — kalabb nesuhhtijat agraf? Ta ohtra Juhsu wehlechanahs jau irr isdarrita un nandu jums newatig wis fubticht.

A. S. — St. Kapeh; ne-ahuhhtijat agraf? Redsefchu, kâ to warrehs isleetaht. Ser arri dauds par gacru.

E. M. Zerru, ka warrefchu gan laist plazzi. Sinnams, pa wehlu irr gan.

A. — A. — M. Patlabban Juhsu fustijumu fanehmu un zil tuhlin ahruma pahfakstijju, rahdabs, ka derechs gan.

Deb.

Lihds 23. Merz pee Mihgas atnahfufchi 8 fuggi un aishahjufchi — fuggi.

Atbildedams redaktehrs: A. Leitan.

